

Charakteristika Školního vzdělávacího programu „ŠKOLA PRO KAŽDÉHO“ Základní školy Koloveč Úpravy s účinností od 1. září 2016

Zaměření školy

Výchovné a vzdělávací strategie

Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných

Začlenění průřezových témat

Tabulka Realizace průřezových témat

Zaměření školy

ŠVP vychází z obecných vzdělávacích cílů a klíčových kompetencí RVP ZV a z koncepce, která vznikla několikaletou snahou o modernizaci pedagogického procesu a života školy, analýzou vlastních možností a schopností pedagogického sboru, požadavků rodičů a navázání na tradice školy.

Vzdělávání je založeno na poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka (včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, žáků nadaných a mimořádně nadaných).

Vzdělávání zajišťuje, aby se každý žák prostřednictvím výuky přizpůsobené individuálním potřebám, případně s využitím podpůrných opatření, optimálně vyvíjel a dosahoval svého osobního maxima.

Princip „ŠKOLA PRO KAŽDÉHO“ vyjadřuje základní myšlenku vzdělávacího programu: otevřenost školy všem dětem, rodičům, veřejnosti, kterou realizuje

- obsahem vzdělání
- výchovně vzdělávacími strategiemi
- širokou nabídkou školních i mimoškolních aktivit
- vzájemnými vztahy na všech úrovních, tj. škola – rodina – veřejnost – učitel – žák – rodič – žáci vzájemně, zaměstnanci vzájemně a to tak, aby ve škole vládla příjemná pracovní atmosféra a mezi školou a ostatními subjekty atmosféra spolupráce
- diferencovaným přístupem a respektováním žáka jako osobnosti
- možností svobodné a tvůrčí práce
- rozvojem samostatného myšlení a odpovědného rozhodování
- zapojováním školy do veřejného života s přihlédnutím k profesní orientaci žáků
- chápáním globálních vztahů a problémů
- souladem s obecně uznávanými životními a etickými hodnotami

Školní vzdělávací program tak vyjadřuje snahu podpořit co nejširší rozvoj osobnosti všech žáků s důrazem na utváření klíčových kompetencí.

Výchovné a vzdělávací strategie

Pro utváření klíčových kompetencí jsou využívány tyto metody a postupy:

Kompetence k učení

- učitel volí takové úkoly, metody a postupy, aby si žáci osvojili strategii učení a byli motivováni k celoživotnímu učení, např. samostatná práce, individuálně diferencované úkoly, veřejná vystoupení, olympiády

- učitel dává prostor pro samostatné vyhledávání informací z různých zdrojů a jejich konkrétní využití
- učitel volí taková témata, aby žáci mohli uplatnit vlastní zkušenosti a znalosti a dovednosti z jiných oborů

Kompetence k řešení problémů

- učitel vybírá taková témata, úkoly, metody a postupy, aby žáci měli prostor získat poznatky, analyzovat je, zobecnit je a vyvodit závěr – na příslušné věkové úrovni
- učitel podporuje nejen základní myšlenkové operace žáků, ale vede je i k uplatnění fantazie a kreativity
- učitel dává žákům prostor pro volbu různých řešení, posouzení svých rozhodnutí a vede je k zodpovědnosti za svá rozhodnutí

Kompetence komunikativní

- učitel volí takové formy a metody práce, aby žáci měli prostor k mluvení, diskusi, vyjádření vlastního názoru, k dialogu s ostatními, ale i respektování ostatních, např. mluvní cvičení, samostatné vstupy do hodin, diskuse, práce ve dvojicích, ve skupinách

Kompetence sociální a personální

- učitel volí takové metody, aby žáci měli prostor pro svobodné vyjádření svých názorů a zároveň prostor pro spolupráci, kooperaci, aby se učili vzájemné toleranci, aby chápali potřebu efektivně spolupracovat a oceňovat zkušenost druhých, respektovat různá hlediska a pěstovat úctu k sobě i k druhým, např. krátkodobá či střednědobá týmová práce, dlouhodobější týmové projekty

Kompetence občanské

- učitel volí taková témata a úkoly, které vedou žáky k tomu, aby respektovali ostatní, vcítili se do jejich potřeb, aby odsuzovali a odmítali násilí, aby si osvojovali základní principy společenského chování, aby si byli vědomi svých práv a povinností
- učitel volí taková témata, texty a úkoly, které žákům dávají prostor poznat a chápat kulturní a historické tradice země i ostatních národů a skupin, ekologické souvislosti a principy ochrany zdraví a života člověka
- učitel volí takové metody a postupy, aby si žáci osvojovali dovednost rozhodnout se zodpovědně vůči sobě i druhým

Všestranný rozvoj žáků zajišťuje nejen pravidelná výuka, ale také široká nabídka volnočasových aktivit.

V 1. – 5. třídě sem patří školní družina. Její program je zpracován v samostatné kapitole Školní vzdělávací program pro zájmové vzdělávání.

Všemi ročníky prostupuje nabídka zájmových kroužků a nepovinných předmětů, které tradičně už řadu let podchycují zájem o cizí jazyky, výtvarné, pěvecké a taneční umění, sport a pracovní činnosti, ve výhledu je třeba věnovat pozornost i oblasti přírodovědy a zahradnictví, popřípadě dramatickému umění a žurnalistice.

Volnočasové aktivity základní školy doplňuje spolupráce se ZUŠ Staňkov. ZŠ Koloveč umožňuje ve svých prostorách výuku žáků na hudební nástroje.

Důležitou úlohu v rozvoji všestranných činností žáka tvoří i otevřený přístup k informačním technologiím. Žáci mají kromě výuky informatiky možnost i ve svém volném čase využívat informační techniku.

Výsledky práce žáků ve volném čase jsou zúročeny v programech pro rodiče a veřejnost – koncerty, akademie, společná setkání, v soutěžích a olympiádách, v projektech připravených pro ostatní spolužáky.

Program těchto aktivit vede děti k rozvoji jejich talentu, ale i komunikačních, sociálních, personálních, občanských a pracovních kompetencí, vede je k samostatnému rozhodování a řešení problémů, k cílevědomosti a odpovědnosti, k posouzení sebe sama i ostatních, k zájmu o život školy a obce a o veřejné dění a k poznání nutnosti celoživotního vzdělávání.

Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných

V oblasti péče o žáky se speciálními potřebami má naše škola dlouholeté zkušenosti. Navazuje tak na vypracovaný systém spolupráce učitel – žák – rodič, který je písemně zpracován v podobě individuálního vzdělávacího programu, v lehčích případech je žákovi věnována individuální péče v hodinách, diferencovaně se pracuje i s žáky mimořádně nadanými.

- Žáci se specifickými poruchami učení

Náležitou pozornost věnujeme žákům s SPU. Žáci, u kterých se projeví příznaky některé z vývojových poruch učení, posíláme se souhlasem rodičů na vyšetření do pedagogicko-psychologické poradny /PPP/. Na základě vyšetření a doporučení poradny je učitelem příslušného předmětu vypracován individuální vzdělávací program /IVP/, podle kterého se pak se žáky pracuje. IVP je konzultován na společné schůzce rodičů žáka, žáka, třídního učitele, učitele příslušného předmětu a výchovného poradce. S tímto IVP je seznámen ředitel školy a PPP. Tito žáci jsou integrováni v běžných třídách a pracuje se s nimi v hodinách individuálně vhodnými metodami, využívají se speciální pomůcky a postupy. Mimo výuku s nimi probíhá po domluvě s rodiči pravidelně 1-2 hodiny týdně individuální doučování podle jejich vzdělávacích potřeb. Při hodnocení těchto žáků přihlížíme k vývojové poruše, na žádost rodičů tyto žáky hodnotíme slovně.

- Žáci vzdělávaní podle osnov zvláštní školy

Na prvním stupni jsou vzdělávaní žáci na základě doporučení PPP podle zpracovaného učebního plánu zvláštní školy a podle IVP formou individuální integrace v běžné třídě. Vyučující spolupracuje s PPP - vybírá a volí nejvhodnější metody, postupy a pomůcky pro výuku těchto žáků. Tito žáci mají odlišný rozvrh hodin a využívají učebnice zvláštní školy.

- Péče o mimořádně nadané a talentované žáky

Mimořádně nadaným a talentovaným žákům věnujeme rovněž náležitou pozornost a nabízíme jim velký výběr nepovinných předmětů a kroužků, kde mohou svůj talent a nadání uplatnit a dále rozvíjet. Tito žáci mají možnost zúčastnit se různých soutěží a olympiád, na které jsou speciálně připravováni vyučujícími. Nadaným žákům učitelé připravují zvláštní úkoly do vyučovacích hodin a zadávají jim individuální práce – referáty, seminární práce apod. Pro tyto

žáky lze vypracovat IVP, po doporučení PPP a se souhlasem ředitele školy a rodičů lze žáka přearadit do vyššího ročníku.

Začlenění průřezových témat

Průřezová témata prostupují celým vzdělávacím a výchovným procesem a svým formativním charakterem vstupují do mnoha činností ve výuce i mimo ni. V této části ŠVP vymezujeme pouze jejich plánované začlenění pro realizaci ve výuce.

Průřezová témata vycházejí z RVP ZV, procházejí napříč vzdělávacími oblastmi a realizují se prostřednictvím zkušeností a prožitků žáka v kolektivu školy a třídy založeném na principu spolupráce, partnerství, dialogu a vzájemného respektování, prostřednictvím vzdělávacích oblastí a integrací do vyučovacích předmětů.

Realizace průřezových témat má nezastupitelné místo při vzdělávání všech žáků a zvláště pak žáků, u kterých je upravován obsah a výstupy ze vzdělávání od 3. stupně podpůrných opatření. Průřezová témata obsahují silný výchovný aspekt a napomáhají osobnostnímu a charakterovému rozvoji těchto žáků, vytvářejí prostor pro utváření jejich postojů a hodnotového systému. Proto bude i při výuce těchto žáků kladen důraz především na kultivaci jejich postojů a hodnotových orientací. Nároky kladené na utváření vědomostí a dovedností těchto žáků budou vždy plně respektovat jejich individuální možnosti.

1. Osobnostní a sociální výchova (OSV)

Tematické okruhy průřezového tématu **Osobnostní a sociální výchova (OSV)** se realizují prostřednictvím všech vzdělávacích oblastí 1. a 2. stupně na úrovni odpovídající věkovým zvláštnostem žáků a úzce prolínají celým vzděláním.

Jazyk a jazyková komunikace (komunikační podstata jazyka, každodenní verbální komunikace, aplikace jazyka o sociální dovednosti...)

Člověk a jeho svět (sebepoznání, sebepojetí, seberegulace...)

Člověk a společnost (vztahy mezi lidmi, lidské soužití, člověk mezi lidmi a jako jedinec...)

Člověk a příroda (evoluce lidského chování, zvířecí a lidská komunikace, vztah k přírodnímu prostředí...)

Umění a kultura (smyslové vnímání, kreativita, estetika chování...)

Člověk a zdraví (fyzická stránka člověka, sociální vztahy, komunikace a rozhodování v běžných i vypjatých situacích...)

Člověk a svět práce (spolupráce a komunikace v týmech...)

Jednotlivé tematické okruhy jsou realizovány ve všech předmětech a ročnících, konkrétní realizace je uvedena v tabulce. Jedná se o tematické okruhy:

Osobnostní rozvoj

- **Rozvoj schopností poznávání**
- **Sebepoznání a sebepojetí**
- **Seberegulace a sebeorganizace**
- **Psychohygienu**
- **Kreativita**

Sociální rozvoj

- **Poznávání lidí**
- **Mezilidské vztahy**
- **Komunikace**
- **Kooperace a kompetice**

Morální rozvoj

- **Řešení problémů a rozhodovací dovednosti**
- **Hodnoty, postoje, praktická etika**

Realizace průřezového tématu **Osobnostní a sociální výchova** bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především:

- na utváření pozitivních (nezraňujících) postojů k sobě samému i k druhým;
- na rozvoj zvládnání vlastního chování;
- na podporu akceptace různých typů lidí, názorů, přístupů k řešení problémů;
- na uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci;
- na rozvoj dovedností potřebných pro komunikaci a spolupráci;
- na uvědomování si mravních rozměrů různých způsobů lidského chování.

Výuka uvedeného průřezového tématu bude napomáhat primární prevenci rizikového chování a zkvalitnění mezilidské komunikace. Utváření znalostí a dovedností těchto žáků bude zohledňovat jejich individuální možnosti.

2. Výchova demokratického občana (VDO)

Tematické okruhy průřezového tématu **Výchova demokratického občana (VDO)**

se realizují zejména prostřednictvím vzdělávacích oblastí:

Člověk a společnost (principy demokracie, lidská a občanská práva...)

Člověk a jeho svět (vztah k domovu a vlasti...)

Rozpracování tematických okruhů do předmětů a ročníků – viz tabulka. Jedná se o okruhy:

Občanská společnost a škola

Občan, občanská společnost a stát

Formy participace občanů v politickém životě

Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

Realizace průřezového tématu **Výchova demokratického občana** bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především na utváření:

- sebeúcty, sebedůvěry a samostatnosti;
- úcty k zákonu;
- úcty k hodnotám, jako je svoboda, spravedlnost, solidarita, odpovědnost, tolerance;
- aktivního postoje v obhajování a dodržování lidských práv a svobod;
- ohleduplnosti a ochoty pomáhat slabším;
- respektu ke kulturním, etnickým a jiným odlišnostem;
- empatie, schopnosti aktivního naslouchání a spravedlivého posuzování.

Výuka bude rozvíjet disciplinovanost a sebekritiku, schopnost zaujmout vlastní stanovisko v pluralitě názorů a dovednosti asertivního jednání i schopnosti kompromisu. Utváření znalostí a dovedností těchto žáků bude zohledňovat jejich individuální možnosti.

3. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

Tematické okruhy průřezového tématu **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)** se realizují zejména prostřednictvím vzdělávacích oblastí:

Člověk a jeho svět (zkušenosti ze života v rodině, obci, okolí, za mimořádných situací...)

Člověk a společnost (historie, politická geografie, klíčové události ovlivňující vývoj Evropy a světa, integrace Evropy...)

Výchova k občanství (sociální, právní, ekonomické, kulturní souvislosti v evropském a globálním rámci...)

Člověk a příroda (důsledky globálních vlivů na životní prostředí, vztah k životnímu prostředí žáků v nejbližším okolí...)

Jazyk a jazyková komunikace (jazyk jako nástroj komunikace, formulace názorů a postojů, začlenění do občanských, vzdělávacích i pracovních vztahů v cizích zemích prostřednictvím zvládnutí cizího jazyka, poznávání cizích kultur...)

Informační a komunikační technologie (Internet jako zdroj informací, orientace v evropském a globálním prostředí...)

Umění a kultura (rozvoj vztahu k evropské a světové kultuře, poznání a tolerance, význam kulturního a historického dědictví...)

Člověk a zdraví (globální problémy související se zdravím, pochopení olympijských idejí, porozumění mezi lidmi různých národností...)

Rozpracování tematických okruhů do předmětů a ročníků – viz tabulka. Jedná se o okruhy:

Evropa a svět nás zajímá

Objevujeme Evropu a svět

Jsme Evropané

Realizace průřezového tématu **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech** bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především:

- na překonávání stereotypů a předsudků;
- na kultivaci postojů k Evropě jako širší vlasti a ke světu jako globálnímu prostředí života;
- na kultivaci postojů ke kulturní rozmanitosti;
- na utváření pozitivních postojů k tradičním evropským hodnotám;
- na osvojování vzorců evropského občana;
- na podporu smyslu pro zodpovědnost.

Znalosti a dovednosti, které budou součástí realizace průřezového tématu **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech** pro žáky s lehkým mentálním postižením, zvolí vyučující vždy s ohledem na individuální možnosti žáků, tak aby vhodně doplňovaly a podporovaly utváření žádoucích postojů.

4. Multikulturní výchova (MV)

Tematické okruhy průřezového tématu **Multikulturní výchova (MV)** se realizují prostřednictvím všech vzdělávacích oblastí, blízkou vazbu mají zejména na oblasti:

Jazyk a jazyková komunikace

Člověk a společnost

Informační a komunikační technologie

Umění a kultura

Člověk a zdraví

Člověk a příroda

Multikulturní výchova se úzce dotýká i mezilidských vztahů ve škole: mezi učiteli, mezi učitelem a žákem, mezi žáky, vztahů mezi rodinou a školou, mezi školou, nejbližším okolím a místní komunitou.

Rozpracování tematických okruhů do předmětů a ročníků – viz tabulka. Jedná se o okruhy:

Kulturní diference

Lidské vztahy

Etnický původ

Multikulturalita

Princip sociálního smíru a solidarity

Realizace průřezového tématu **Multikulturní výchova** bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především:

- na uvědomění si vlastní identity a schopnost reflexe vlastního sociokulturního zázemí;
- na utváření hodnotového systému žáků, korekci jejich jednání;
- na rozvoj dovedností potřebných pro uplatňování vlastních práv a respektování práv druhých;
- na utváření tolerance a respektu k odlišným sociokulturním skupinám;
- na rozvoj dovedností komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin;
- na vnímání odlišnosti jako příležitosti k obohacení, nikoliv jako zdroje konfliktu;
- na uvědomění si neslučitelnosti rasové (náboženské apod.) intolerance s principy života v demokratické společnosti;
- na podporu angažovanosti při potírání projevů intolerance, xenofobie, diskriminace a rasismu;
- na vnímání sebe jako občana, který se aktivně spolupodílí na utváření vztahu společnosti k minoritním skupinám.

Znalosti a dovednosti, které budou součástí realizace průřezového tématu Multikulturní výchova pro žáky s lehkým mentálním postižením, zvolí vyučující vždy s ohledem na individuální možnosti žáků, tak aby vhodně doplňovaly a podporovaly utváření žádoucích postojů.

5. Environmentální výchova (EV)

Tematické okruhy průřezového tématu **Environmentální výchova (EV)** se realizují prostřednictvím většiny vzdělávacích oblastí, propojováním vědomostí a dovedností vytvářejí integrovaný pohled žáka na svět.

Člověk a jeho svět (ucelený pohled na okolní přírodu a prostředí, citlivé vnímání a hodnocení důsledků lidského jednání...)

Člověk a příroda (pochopení přírodních zákonitostí, postavení člověka v přírodě, funkce ekosystémů ve vztahu k lidské společnosti, zachování podmínek života...)

Člověk a společnost (souvislosti mezi ekologickými, technickoekonomickými a sociálními jevy s důrazem na prevenci...)

Člověk a zdraví (vliv prostředí na vlastní zdraví...)

Informační a komunikační technologie (využití internetu k získávání aktuálních informací...)

Umění a kultura (vztah člověka a prostředí, vnímání estetických kvalit prostředí...)

Člověk a svět práce (konkrétní pracovní aktivity ve prospěch životního prostředí, role a význam různých profesí ve vztahu k životnímu prostředí...)

Rozpracování tematických okruhů do předmětů a ročníků – viz tabulka. Jedná se o okruhy:

Ekosystémy

Základní podmínky života

Lidské aktivity a problémy životního prostředí

Vztah člověka a prostředí

Realizace průřezového tématu **Environmentální výchova** bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především:

- na vnímání života jako nejvyšší hodnoty;
- na rozvoj odpovědnosti ve vztahu k ochraně přírody a přírodních zdrojů;
- na rozvoj aktivity, tvořivosti, vstřícnosti a ohleduplnosti ve vztahu k prostředí;
- na utváření zdravého životního stylu a vnímání estetických hodnot prostředí;
- na podporu angažovanosti v řešení problémů spojených s ochranou životního prostředí;
- na rozvoj vnímavého a citlivého přístupu k přírodě a přírodnímu a kulturnímu dědictví.

Znalosti a dovednosti, které budou součástí realizace průřezového tématu **Environmentální výchova**, zvolí vyučující vždy s ohledem na individuální možnosti žáků, tak aby vhodně doplňovaly a podporovaly utváření žádoucích postojů.

6. Mediální výchova (MeV)

Tematické okruhy průřezového tématu **Mediální výchova (MeV)** se realizují prostřednictvím vzdělávacích oblastí

Člověk a společnost (médiá jako sociální instituce, srovnání minulých a současných událostí, kritický pohled na kvalitu mediálních sdělení, interpretace mediálního sdělení např. z hlediska věrohodnosti...)

Jazyk a jazyková komunikace (vnímání mluveného a psaného projevu, osvojení pravidel veřejné komunikace, dialogu a argumentace...)

Informační a komunikační technologie (využívání tištěných a digitálních dokumentů jako zdroj informací, věcná správnost a přesnost sdělení, vlastní produkce textů...)

Umění a kultura (vnímání jazykové i mimojazykové složky projevu – obraz, zvuk, specifické znaky, interpretace a hodnocení umělecké a mediální produkce...)

Rozpracování tematických okruhů do předmětů a ročníků – viz tabulka. Jedná se o okruhy:

a) receptivních činností:

- **Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení**
- **Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality**
- **Stavba mediálních sdělení**
- **Vnímání autora mediálních sdělení**
- **Fungování a vliv médií ve společnosti**

b) produktivních činností

- **Tvorba mediálního sdělení**
- **Práce v realizačním týmu**

Realizace průřezového tématu **Mediální výchova** bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především:

- na uvědomování si hodnoty vlastního života (zvláště volného času) a odpovědnosti za jeho naplnění;
- na využívání potenciálu médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času;
- na vytvoření představy o roli médií jak v klíčových společenských situacích a v demokratické společnosti vůbec, tak v každodenním životě v regionu;
- na rozvoj citlivosti vůči stereotypům v obsahu médií i způsobu zpracování mediálních sdělení;
- na rozvoj citlivosti vůči předsudkům a zjednodušujícím soudům o společnosti (zejména o menšinách) i jednotlivci;
- na rozvoj komunikačních schopností, zejména při veřejném vystupování;
- na využívání vlastních schopností v týmové práci a dovednosti přizpůsobit se potřebám a cílům týmu.

Znalosti a dovednosti, které budou součástí realizace průřezového tématu Mediální výchova pro žáky s lehkým mentálním postižením, zvolí vyučující vždy s ohledem na individuální možnosti žáků, tak aby vhodně doplňovaly a podporovaly utváření žádoucích postojů.